

De GESCHIEDENIS van de WERELD

TEKST VAN J. SCHOONJANS

TEKENINGEN VAN L. EN F. FUNCKEN

ZWEDEN

IN Amerika, in de Delawarevallei, niet ver van Nieuw Amsterdam, hadden de Zweden een kolonie gesticht Ny-Sverige, Nieuw Zweden, geheten. Was dat een symbool? Zweden zal bij het begin van de XVIIe eeuw de bondgenoot zijn van Frankrijk net als de Verenigde Provincies. En evenals de Verenigde Provincies zal Zweden, in weerwil van de ernstige binnenlandse troebelen, een grote Europese mogendheid worden en dat in dezelfde tijd als Holland.

1. - DE ZONEN VAN GUSTAAF

IN het begin van de XVIe eeuw had Gustaaf Wasa Zweden ontruikt aan het gezag van de koning van Denemarken en Noorwegen, Christiaan II de Wrede, de « Nero van het Noorden », en hij had van zijn land een Lutheraanse monarchie gemaakt. Het was een arm land, dun bevolkt maar zeer uitgestrekt vermits het Finland en Lapland omvatte. Gustaaf I stierf te Stockholm in 1560. Hij liet drie zonen na die na hem regeerden : Erik, Johan en Karel.

2. - ERIK XIV

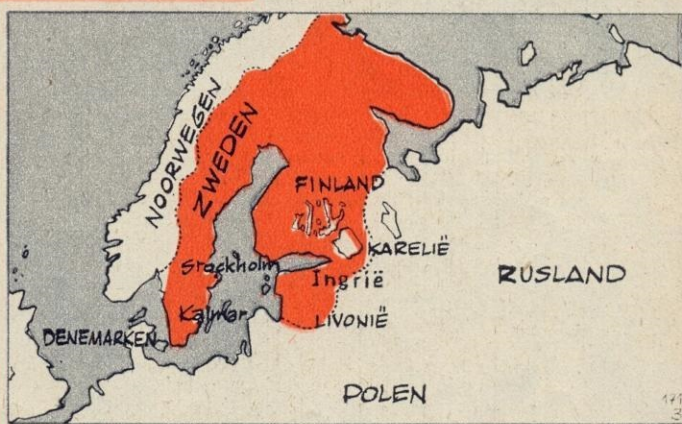
ERIK volgde zijn vader op onder de naam Erik XIV. Hij was zevenentwintig jaar, hij was mooi, intelligent en onderlegd. Hij voerde met Denemarken-Noorwegen een lange en ongelukkige oorlog. Hij leed er geestelijk onder en had krisissen van zinsverbijstering. Zijn broer Johan profiteerde daarvan om hem te doen opsluiten. Men verklaarde Erik vervallen van zijn rechten. In de gevangenis wijdde hij zich aan de literatuur en hij stierf te Oerbyhus in 1577 aan vergiftiging. Zijn broer had arsenicum in zijn erwtensoep laten mengen. Het bewijs daarvan werd pas gevonden in 1958 toen men een autopsie bij middel van neutronenstralen verrichtte

3. - JOHAN III

JOHAN besteedde de troon van Zweden onder de naam Johan III. Zijn misdaad bracht hem geen geluk. Hij had een katholieke prinses gehuwd, nl. Katarina, erfgename van de Poolse troon. Hij had een zoon, Sigismond, die van het jaar 1592 af koning van Zweden en van Polen was. Sigismond trachtte zijn Zweedse onderdanen tot het katholicisme te bekeren, maar dat gelukte niet. De Zweden riepen Karel tot koning uit.

4. - KAREL IX

Karel van Södermanland was de derde zoon van Gustaaf Wasa en oom van Sigismond. Deze laatste kon zich niet akkoord verklaren met de genomen beslissingen en verklaarde de nieuwe koning van Zweden de oorlog. Karel IX moest dus ten strijde trekken tegen Polen. Sigismond had zich intussen in de zaken van Rusland gemengd om de dood van de valse Dimitri te wreken. Zweden steunde Rusland tegen Polen. Toen vond Christiaan IV, koning van Denemarken-Noorwegen, de tijd gekomen om Zweden aan te vallen. Toen Karel IX stierf in 1611 was de toestand ernstig en de zoon die hij naliet slechts zeventien jaar oud.

5. - EEN ZEVENTIENJARIGE KONING

DE jonge koning van Zweden heette Gustaaf II Adolf. Hij zou later in de geschiedenis een zeer grote rol spelen. Hij versloeg de Denen, kon aan de Russen Carelië en Ingrië ont-rukken en aan de Polen Livonië. En vermits hij Finland reeds bezat, kon hij er ernstig aan denken van de Baltische Zee een Zweeds meer te maken. Zweden werd een machtige, sterke staat...

(Wordt voortgezet.)